

ISSN 1857-4424

Nr. 5 (95) • Casa de Creație a Republicii Moldova • mai 2019

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Veronica Mihai

Sumar

TATIANA BARANOV

De Ziua Bibliotecarului1

DUMITRU PĂSAT

Maestru în instruirea muzicală.....2

ION VALER XENOFONTOV

Profesorul Ion Comanici: „Mareșalul nucilor”
și un „Ion Creangă a zilelor noastre”3

ALEXANDRA ONICA

Educația Mediatică la bibliotecă.....7

ANATOL EREMIA

Destinul cuvintelor - 25. Noi și numele noastre.....8

LIUSEA URSACHI

Ora 25 sau Pledoaria unui biet bibliotecar.....9

NATALIA DIMITRAȘCO

Jumătate de secol de slujire Muzelor.....11

VETA GHIMPU MUNTEANU

Mă-ntreba o floricea.....17

NINA BABII

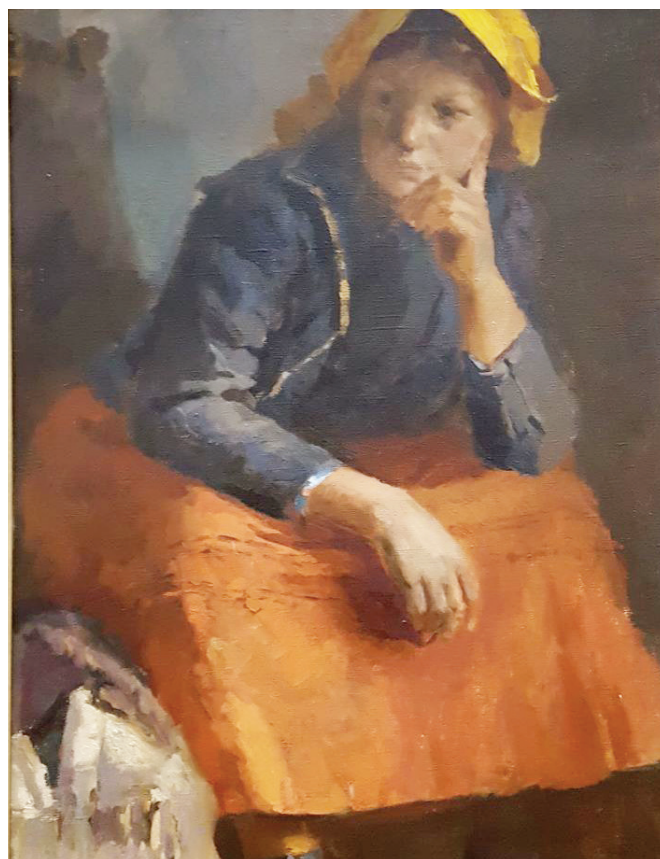
Teatrul dramatic Prometeu la 30 de ani22

ANDA VAHNOVAN

Rană vie cop. 3

Mihai Greu. *Copilărie*. Din tripticul *Istoria unei vieți*. 1967

Mihai Greu. *Femeia cu broboadă albă*. 1956

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării

SOCIETATEA CULTURALĂ

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Tel./fax redacție: (022) 20-25-55
Telefoane: (022)20-25-53, 069392909 (Ion Șarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-șef)

ISSN 1857-4424

APARE CU SUPTORUL
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN

E-mail: casadecreatie@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiile 338, 324
Paginare și machetare: „Fox Trading” SRL

TATIANA BARANOV, SERVICIUL CULTURĂ ȘI TURISM CANTEMIR

De Ziua Bibliotecarului

„Toate cărțile din lume, de când lumea câte-au fost
Minunatul meu prieten le cunoaște pe de rost;
Tot ce mintea omenească până astăzi a știut,
În savantu-i cap de dascăl, s-a-ndesat și... a-ncăput:
Biblioteca vestită! așa plină, că-n zadar
Am dori să mai încapă și un bibliotecar”.

Ion Luca Caragiale

A devenit o tradiție de a sărbători, în fiecare an, pe data de 23 aprilie, Ziua Bibliotecarului și Ziua Internațională a Cărții și a drepturilor de autor. Cu acest prilej dedicat Zilei bibliotecarului a fost organizată o sărbătoare profesională în incinta Casei Raionale de Cultură Cantemir, unde au fost invitați toți angajații bibliotecilor publice din raion.

Ziua profesională a bibliotecarului este un prilej minunat de-a face o recapitulare a reușitelor, celebrarea succeselor, însoțite de urări de sănătate, laude pentru trudă și dăruirea față de profesie. Ca urmare, cunoaștem că, profesia de bibliotecar este una din cele mai vechi și mai statornice în istoria civilizației și cere multă dăruire de sine, noblețe sufletească, inteligență, aptitudini deosebite în munca cu diverse categorii de utilizatori. Deasemenea și implicarea care contribuie la imaginea bibliotecii și

profesiei de bibliotecar, pe lângă multiplele servicii pe care le oferim pentru a satisface cerințele utilizatorilor.

La festivitate au fost prezenți reprezentanți ai Administrației publice locale: vicepreședintele raionului dl Ion Dimcea, viceprimarul or. Cantemir dl Gheorghe Peiu, șeful Serviciului Cultură și Turism dl Sergiu Toderici, directorul Bibliotecii Publice Raionale dna Aurelia Nchit. Cu contribuție substanțială și susținerea personală pe partea de moderare și sonorizare ne-au onorat dl Ion Roșu, directorul Casei raionale Cultură și dl Mihail Baranov, conducător al Ansamblului vocal instrumental „La Izvor”. Le mulțumim pentru ajutorul oferit pe parcursul evenimentului.

În final, menționăm, că au fost oferite flori, diplome și trofee semnate din partea Președintelui raionului dl Andrei Ciobanu, Primăriei Cantemir dl Roman Ciubaciuc și Serviciului Cultură și Turism dl Sergiu Toderici.

În acest context, vă doresc în continuare mult succes, mari realizări pe plan profesional, cât și pe cel personal, implementarea serviciilor noi pentru diverse categorii de utilizatori, implicarea lor în activitatea bibliotecilor, sustenabilitatea programului Novateca, atragerea investițiilor prin realizare de proiecte și dezvoltarea colecțiilor de cărți cât mai valoroase.

Maestru în instruirea muzicală

55 de ani de la nașterea acordeonistului Oleg Grecu

De n-am fi avut suflet ni l-ar fi creat muzica.

Emil Cioran

Muzica, indubitabil, arta, pe care o audiem și o înțelegem în măsura în care ne permite „artistul” din noi.

Domnul Oleg Grecu este profesor de acordeon la Liceul Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” (pe care domnia sa l-a descoperit și ca mare patriot al neamului, publicând un valoros articol la subiect) din Chișinău, prin cumul-la Școala de Arte „Valeriu Poleakov”. Muzica, incontestabil, are asupra dânsului o mare forță de acțiune și transformare intelectuală, iar impactul vigoriei lui spirituale se reflectă, indispensabil, asupra discipolilor săi.

„Pactul” dlui O. Grecu (grație influenței din familie) cu muzica a fost semnat la vârsta de 4 anișori. Actualmente, la cele 55 de primăveri pământesti, când este întrebat adesea ce altceva ar fi preferat în afară de muzică, răspunde fără nicio ezitare și cu mândrie: „Cu siguranță, ași fi ales tot muzica, prin care am crescut, m-am dezvoltat și m-am format ca personalitate”.

Copil curios din fire, îi plăcea să descopere toate „universurile muzicale.” De aici pornind, a absolvit Școala de Muzică din Slobozia Mare, Cahul, unde s-a și născut, a urmat Colegiul „Ștefan Neaga”, apoi Conservatorul de Stat „G. Musicescu” (AMTAP de astăzi). Este, evident, un traseu ascendent, traversat prin ani în tandem cu lumea sunetelor armonioase, instantaneu care i-a determinat soarta, etalând de-a lungul anilor calități de pedagog cu vocație, ajungând să împărtășească din experiența sa copiilor care vin să studieze la IPLRM „Ciprian Porumbescu”.

A simțit, indiscutabil, și unele dubii, fiindcă „nu prea a rămas încântat” când a auzit că trebuie să „facă și pedagogie”, dar și-a dat seama la momentul potrivit că un îndrumător în adevăratul sens al cuvântului se formează cu timpul prin exercițiu, muncă, insistență și multă răbdare. Numai așa a ajuns să se bucure de discipoli fideli și foarte devotați, care l-au și motivat să-și continue activitatea în domeniul profesat, ajungând a fi astăzi unul dintre cei mai buni profesori de acordeon din Republica Moldova și nu numai.

În viziunea maestrului Oleg Grecu, educația muzicală trebuie începută încă de la vârsta preșcolară prin antrenarea micuților în exersarea instrumentală colectivă. E vârsta când se urmărește în mod deosebit scopul de a contribui la dezvoltarea capacităților de autoexprimare prin muzică a aptitudinilor muzicale creative. Fără o pregătire specială, pur tehnică, e dificil de obținut rezultatul scontat, deoarece această activitate nu se face separat de latura artistică, dimpotrivă, ele sunt „mână-n mână!”. Permanenta viziune și trăire a imaginii muzicale, ajută „mult mai ușor de a trece de unele obstacole de ordin interpretativ, de a ajunge la sonorități dorite”.

Lista cu numele discipolilor maestrului este greu de acoperit, dar se mândrește cu primul său laureat, Igor Cojocar, acum profesor de acordeon la Suceava. Vlad Cojocar, un alt învățcel, este profesor de acordeon în Germania, recunoscut de către nemți ca specialist de forță. Nicu Ciubotaru este la ora actuală acordeonist în Orchestra „Lăutarii”, iar Andrei Bortă e acordeonist în Ansamblul academic „JOC”.

Cel mai mare succes al dlui O. Grecu de până acum a parvenit la 2014, când discipolul său, Cristian Postoronica, s-a învrednicit, în cadrul festivalului „Barbu Lăutarul”, de Premiul Mare. Una dintre recente victorii s-a produs la Jocurile Delfice, concurs internațional desfășurat la Chișinău, în cadrul căruia Mihai Cunețchi, elev în clasa a XI-a,

s-a plasat pe locul III. Apreciabilă e și prestația învățăcelilor săi la Concursul Internațional de Interpretare Muzicală „Eugen Coca”. De la diverse și multiple concursuri naționale și internaționale (România, Croația, Cehia, Germania etc) laureații mentorului O. Grecu revin „cu un sac de diplome”.

Știm noi oare, cei din afara muzicii, cât durează pregătirile pentru un festival-concurs? Răspunsul mi l-a dat protagonistul: „Toată viața, mai ales în cazul nostru, al acordeoniștilor, fiindcă nu oricine are abilitatea de a descoperi și dezvolta un talent, or, anume în asta și constă secretul profesiei mele”. Ca om de creație, sunt de acord în totalitate.

Acordeonul, susțin specialiștii, este instrumentul de expresivitate și căldură emoțională, de aceea în opțiunile dlui Oleg Grecu, un bun profesor de acordeon trebuie să urmărească, atent și precaut, reacțiile și mimica picilor pe parcursul audierii unei piese, deoarece procedul de înțelegere este foarte important. „Acordeonul este un instrument pentru care trebuie să ai talent, dorință și putere. Îmi plac sunetele pe care le produce. Mai mult decât atât, el dezvoltă ritmul, auzul muzical, memoria”.

Figurile de stil, una din tehnicile de lucru ale maestrului Oleg Grecu în sala de clasă, cuceresc la propriu elevii, având în arsenal câteva metode deosebite în activitatea instructiv-formativă de zi cu zi, profesorul văzând în ei „boabe de grâu care, nimerind în sol fertil, pot crește și da roade bogate”. E adevărat, comparațiile, metaforele sunt extrem de frumoase prin prisma muzicalității, iar la o lecție de acordeon „gândurile vin și vin, și, drept răsplată, talentele răsar și răsar...”

Di Oleg Grecu, personalitate marcantă a comunei noastre natale, cu ieșiri talentate în afara spațiului ei, rămâne fidel misiunii sale de ași educa discipolii în spiritul tradițiilor naționale al valorilor lăsate din moși-strămoși, unde „Muzica este o enigmă și calea spre ea trebuie să fie tot pe atât de enigmatică, plină de farmec”. Dascălul Oleg Grecu, sunt convins, și-a pavat deja traseul său Do-re-mi în această lume a miracolului uman, fiindcă, după cum spunea Arthur Schopenhauer, „în muzică și arte putem contempla voința dincolo de năzuințele noastre personale”.

AMINITIRI DIN SECOLUL XX

PROFESORUL ION COMANICI: „MAREȘALUL NUCILOR” ȘI UN „ION CREANGĂ A ZILELOR NOASTRE”

ION COMANICI

Fotografie de
Ion Valer Xenofontov,
30 iunie 2018

Profesorul universitar (1994), doctorul habilitat în biologie (1983) Ion Comanici (născut la 14 iulie 1933, în comuna Colibași, județul Cahul), specialist consacrat al culturii și selecției Juglandaceelor, în special al nukului comun, este considerat „mareșalul nukului”. A aplicat, în premieră în spațiul ex-sovietic, metode și tehnologii rezultative de producere a materialului săditor de nuc altoit, fondând astfel un nou domeniu în agricultură – nucicultura bazată pe soi. Este unul dintre cei mai erudiți cercetători ai nukului din Europa și poate vorbi la nesfârșit despre lumea misterioasă a nucilor. Este autor a cca 200 de publicații științifice, inclusiv opt monografii, șase broșuri și culegeri etc. Din anul 1958 activează la Grădina Botanică (Institut). Este deținătorul titlului onorific „Om Emerit” (1996), distins cu Ordinul

„Gloria Muncii” (2016).

Ne-am convins că un om talentat este neapărat înzestrat cu mai multe haruri. Ion Comanici este o personalitate spirituală: poate interpreta la nesfârșit din opera lui Mihai Eminescu, dansează cu pasiune renumita „horă de Colibași”, este un narator excelent. Un Om de Omenie! L-am provocat să ne povestească și să ne scrie câteva amintiri din secolul XX. Ni le-a prezentat. Autorul amintirilor nu vrea să se prezinte ca un super erou. Este imaginea unui fiu din popor. Am citit aceste eseuri-confesiuni cu nesaț, împreună cu fiul, Simi Ion, elev în clasa a IV-a la Școala Primară „Prometeu-Junior” din municipiul Chișinău. Impresionat de cele lecturate Simi Ion a decis să illustreze amintirile profesorului Ion Comanici.

Ion Valer XENOFONTOV,
doctor în istorie

Profesorul Ion Comanici (al doilea din dreapta), mareșalul nukului comun (*Juglans regia* L.), felicitat de colegii de la Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru” (director adjunct: dr. Ion Roșca).

Fotografie de Ion Valer Xenofontov, 13 iulie 2018. Muzeul Științei al AȘM.
Fond foto. Cota arhivistică: 00498

Ion Comanici, dansează renumita „horă de Colibași”. Fotografie de Ion Valer Xenofontov, 13 iulie 2018.

Familia lui Gheorghe și Maria Comanici din comuna Colibași, județul Cahul, 1936. Primul din stânga Ionică (Ion, 1933), al II-lea fratele Coste (1927); a III-a Mama (1907), în brațe frățiorul Vasilică; al IV-lea Tata (1906) în față – surioara Olguța; al V-lea fratele mai mare Fiodor (1925); privma din dreapta Victoria (1887); în spate, în picioare – vărul Coste Comanici (1924). Arhiva privată Ion Comanici.

Autoportret

În familie eram al 3-lea fecior. Eu eram cuminte, ascultător, țineam minte ce mi se spunea, învățam bine la școală. Mama și tata auzeau de la profesori numai cuvinte de laudă despre mine. Eu nu înjuram, ca fratele cel mijlociu de toți sfinții, nu luam vin. Uneori mama mă dădea ca pildă: iaca aista mai mic și nu face.

Dintre trăsăturile de caracter pozitive aș putea menționa perseverența și subtilitatea de a pătrunde profund în esența lucrurilor și o bună ținere de minte, memorie, fiindcă știind pe de rost „Luceafărul”, 5 scrisori (ultimele 2 parțial) și unele poezii de Mihai Eminescu „Evgheonii Oneghin” de Aleksandr Pușkin, ceva din proza lui N.V. Gogol și Ion Druță, pot spune „bună memorie”, negative – nepriceperea, lipsa de perspicacitate, care mi-a jucat festa de multe ori (несообразительность).

1. Nașterea la „scuturatul orzului”

1. M-am născut în mijlocul verii, în toiul cositului, când oamenii nu-și văd capul de lucru, când se scutură orzul, nu le arde a cumătrie. Bunica se văicăra, iaca copilul nebotezat, neîncreștinat și se duse la fratele sau, Vasile Lupan: măi Vasile, hai, dragă, să botezăm copilul ista, că ei n-au când, se scutură orzul. Astfel m-a dus la biserică și m-au botezat și mi-au pus numele Ioan, că nașul avuse un copil cu numele Ioan și care era mort mai demult. După mine mai aveam un frățior, Vasilică, și o surioară, Olguța. Deci trăiam 8 suflete într-o cameră, seara, mai ales iarna, se adunau multe haine, care erau aruncate care și unde.

Mie, ce mi-a venit în cap, să spânzur hăinuțele mele la cuiele de la lăicerul sau țolul, care învelea jos peretele. Mama se revolta, ce mi-

ați aruncat hainele claie peste grămadă, parcă s-au descărcat țiganii. Iată aista (arată spre mine) cum de frumuseț și-a înșirat hăinuțele de-a lungul lăicerului.

Începea să îmi placă lauda și să mi se afirme caracterul. Cred că aveam vre-o 4-5 ani. Eram rușinos. Nu vroiam să mă dezbrac de izmănuțe și să mă scald la Prut de rând cu cei mai mari. E rușine.

Mă țin minte de când bunica îmi dădea drumul afară, dimineața, în catrință, o bucată de țol dreptunghiulară, sau chiar un sac și legat cu o ață sau o papură în jurul corpului, până în pământ ți-i toată catrința. Tare mai era urât în catrință; că nu puteam să fug.

2. Clasa întâi

Când mi-a venit vremea de școală (1939) bunica m-a luat de mână și m-a dus la școală la Boșneag, școală

veche; am stat în careu, am ascultat Imnul. Nu țin minte, cine ne-a condus în clasă, dar eram singuri și așteptam să vină doamna învățătoare Diaconescu. Dar în clasă intra servitoarea doamnei Diaconescu, o țigancă, de vârsta înaintată, îmbrăcată cuconește, buzele date cu ruj, adevărată cucoană, dar nu tânără. Când am venit casă bunica mă întreabă, da cine va învățat, Ionică. Eu m-am încurcat și nu știam ce epitet să aleg și am zis: bre ne-a învățat o babă boierească.

În sat mai era o școală, la ulița Prutului, pe care o numeau „Școala de fete”. Acolo ne-am întâlnit cu copiii pe care nu-i cunoșteam, erau din alt capăt al satului. Eu auzisem de la tata că acei care au la ceafă o groșiță alungită sunt mincinoși. Zic, ia să văd eu care din ei este mincinos. Și treceam pe la spatele fiecăruia să văd ceafa. Am descoperit că acei care erau mai slabi, mai firavi, erau și mincinoși.

Când au venit rușii în 1940, pe noi care terminasem clasa întâi ne-au dat tot în clasa întâia. Mare ne-a fost mirarea și interesul când în clasă a intrat cunoscuta noastră servitoare a d-nei Diaconescu (plecată peste Prut), adevărată învățătoare. Ne-a învățat tot anul, s-a recomandat Anastasia Vasilevna. Era severă cu noi.

Pentru sărbătoarea de 7 noiembrie mi-a dat să învăț o poezie „Întâiul deputat”. Înainte de serbare m-a trimis la încercare, acolo s-a întâmplat că mai învățase aceiași poezie și Gica Terebțov, un băiat cu vreo doi ani mai în vârstă, zdravăn și președintele ne-a pus să spunem poezia împreună, nu pe rând. Eu mă străduiam din răputeri, dar păcatele mele, nu-mi auzeam vocea mea, ci a lui Gica. El a ieșit învingător. Acasă îi spun tatei întâmplarea. Tata face, hei, tu culac, să-ți dea poezie la sărbătoarea lor.

3. Clasa a II și a III-ea

Când s-au întors românii în 1941 ne-au luat în cl. a II-a. Ne-a învățat domnul învățător Stelian Uzun, colibașean, avea școala normală terminată. Clasa a II-a o socot cea mai

bună din cele 4 clase primare. Țin minte cum am învățat tabla înmulțirii. Românii începuseră să zidească alături de școala Boșneag o școală nouă și acolo era o grămadă de paie, la recreație, altă joacă nu aveam, ne duceam noi, băieții, și ne luam la trântită. Eu am născocit un procedeu de luptă „a aduce peste șold” și astfel îi trânteam pe toți. Procedeu ăsta l-am mai perfecționat și l-am utilizat de-a lungul anilor, aducându-mi succes.

Clasa a III-a am făcut-o în casa lui Petrea Dublea, care fusese deportat de ruși. Pe parcursul clasei a III-a sau perindat trei învățători, fiecare cu metoda și viziunea lui, prima învățătoare ne predă numai istoria (daco-romană). Avea pe masă o riglă lată de vreo 5 cm și ne bătea la palmă, uneori ajungea până la 25. În clasă 70 de elevi, era mare dezordine. A fost înlocuită prin dl învățător Calboreanu, locotenent în armata română, șeful premilitarilor, venea cu cravașă în mână, un bici frumos împletit, gros și scurt, cam de la buzunar până aproape în pământ. Punea cravașa în cui și pe cine nu citea bine îl impunea să stea în fața cravașei și să spună: doamnă cravașă, vă rog să-mi dați vreo câteva, iar el, batjocoritor, spunea, ah cu mare plăcere. Ducea concomitent clasele a III-a și a IV, sălile de clasă fiind despărțite prin tindă. Mai avea și altă „metodă”: elevul care citea, evident, ședea jos în bancă, iar cel de alături - în picioare și când cel ce citea făcea o greșală, cel în picioare trebuia să-i tragă o palmă la ceafă. Se întâmpla că se făcea ceafa roșie și porneau lacrimile.

Odată noi, clasa a III-a, treceam adjectivul și s-a întâmplat ca un elev, Saghin, din clasa a IV-a nu știa, ce se numește adjectiv. Calboreanu trimite un elev să mă cheme pe mine. Mă duc.

Învățătorul: ia spune ce se numește adjectiv, îi spun.

Învățătorul: acum, dă-i o palmă la față! Eu am stat în șovăială, cum să-i tragi omului tam-nisam o palmă și îl șterg așa ușor cu palma pe față.

Învățătorul: hee, asta nu-i palmă,

ia trage-i tu una (adică mie). Și acela, nebun, când mi-a ars o palmă de am văzut stele verzi.

Învățătorul: acum întoarce-io tu lui. Atunci am întins și eu mâna și i-am ars una din toată puterea. Iată așa cu voia dlui învățător ne-am pâlmuțat unul pe altul.

În curând, după Calboreanu ne-a luat domnul Cristea, un om înalt, smolit la față, în formă militară, a băgat fiori în noi, când l-am văzut. Cum a intrat în clasă, a văzut pe masă rigla ceia lată, o ia în mână, se uita la ia, apoi face o mișcare cu dispreț și aruncă riglă pe spate. Rigla s-a oprit pe sobă, care era foarte înaltă, apoi se adresează clasei:

Cine dintre voi are briceag, bă? I-a oferit pare-se Coste Lupan.

Du-te, taie o vargă și ad-o la mine.

Peste puțin timp se întoarce Coste cu un lăstar de-o vară de salcâm. Îl ia și zice; ia, ține palma. Când i-a ars una la palmă s-a rupt varga în 3 bucăți.

- Ia du-te tu, bă - se adresează mie, văzându-mă înfășurat de două ori cu lăntșorul de la briceag. Mă duc, umblu mulțșor pe lângă hazlău și dau de un pâlț de liliac, ai o vargă de vreo 2-3 veri și groasă cât degetul cel mare. Când am venit, dânsul:

- Da ce, bă, ai adus-o din Vechiul Regat?

- Nu, de la hăbzău.

- Da, ce-i asta hăbzău?

- Iaca aici, în vale, pe unde curge apa când plouă.

- Ia ține palma! Mi-a ars una că s-a umflat palma. Nu s-a rupt varga și i-a plăcut tiranului. Și a ținut varga până a plecat domstor Cristea! Astfel cu varga ne-a învățat să rezolvăm probleme.

În noiembrie (1942) m-a luat tata la Galați. Avea de vândut un poloboc cu vin. La Galați am tras la un cunoscut de-a lui tata, dl Anton. Am văzut tramvaiele cu electricitate și cele trase de cai. Interesant, că caii aveau la coadă legată o torbă în care strângeau balega, ca să nu murdărească străzile. Piața era mare și cât vedeai cu ochii - numai butoaie cu vin. Am stat toată ziua, dar n-a venit nici un

cumpărător. A doua zi tata a găsit un cumpărător, i-am dus vinul acasă la marginea orașului. Gospodina avea robinet în bucătărie, ceea ce a stârnit interes pentru mine, care știam greutatea de la ni de acasă cu apă, adusă cu cobilița. Am observat că cartofii mai întâi s-a spălat la robinet și apoi i-a curățit, rămânând albi și curați. La noi acasă nu-i spălăm înainte de ai curăți, că nu era apă.

Gospodina a pregătit bucatele și am stat la masă. Tata de bucurie a băut binișor. Când am ieșit din oraș tata mi-a zis că o luăm pe la Foltești și s-a culcat, încredințându-mi mie hăturile. Dar caii știau drumul pe la Reni. Când am ajuns la drumul spre Reni, la dreapta, caii o iau la dreapta, eu trag de hățuri să-i îndrept înainte, iapa, Sura, nu, să rupă oiștea spre dreapta, eu îi dau una, și dau două cu puha, ea nu. Atunci apuc coada puhăii, m-am aplecat peste fundatoarea căruței și-i dau la copită, locul cel mai dureros la cai, ea, săraca, tot se saltă din șale, dar eu, prostuțul, nu mi-am dat seama că răbdarea animalului poate avea capăt și când a zvârlit și m-a lovit la falcă, pe loc am adormit. Caii au mers totuși înainte. Tata s-a trezit, m-a trezit și pe mine.

– Ionică, ce-i cu tine?

– M-a zvârlit Sura.

Aici s-a manifestat una din trăsăturile negative de caracter – nepriceperea, lipsa de perspicacitate. M-am ales cu cicatricea pe față.

Primăvara (1943) domstor Cristea ne-a dus în excursie de-a lungul Prutului la „delta” hăbzăului, din partea de sud a satului Colibași, dinspre Brânza, învățătorul zice, ia să vedem cine poate petrece Prutul cu pietre din prundișul ăsta. Am reușit eu și un alt Comanici Petrache. Înapoi ne-am întors pe „Draga”, vaporul care curăța fundul râului, ceea ce a fost o mare surpriză pentru noi. Am terminat cl. a III-a cu premiul întâi.

4. Clasa a IV-a

La careu ne-au întrebat, pe cine dintre învățători îl vrem. Noi am strigat într-un glas – domstor Cristea. Domstor Cristea ne-a dus până la Anul Nou 1944. După Anul Nou

nu ne-au mai chemat la școală. Se complica situația la front, pe d-nii învățători Calboreanu și Cristea i-au luat la front ca fiind militari. Pe tata l-au luat, în mai (1944) la concentrare. În august 1944 au venit rușii. Tata a putut veni acasă din România, clandestin, abia la mijlocul lunii septembrie. În septembrie ne-au luat la școală în cl. a IV-a, care era de mestec – din cei care terminase cl. a IV-a și cei care abia trecuse în cl. a IV-a. Ne învățau învățători necalificați. De la vacanța de iarnă (1945) nu m-am mai dus la școală. Dar, ironia sorții, s-a mutat școala pe ulița noastră într-o casă de culaci. Într-o dimineață duc eu dănații (vițeii) în baltă, unde-i lăsam să pască. Învățătorul, Arseni, m-a observat și la întoarcere m-a pândit, m-a prins și m-a dus la examenul de matematică. L-am susținut cu succes. La examenul de limba moldovenească m-am dus benevol. La examen era asistent de la raion. În bilet, întrebarea a 3-a era „de spus o poezie pe care o știi”. Eu știam o poezie din cartea românească și pe care am auzit-o pe scena clubului deja cu rușii. Eu trebuia să spun poezia ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Nu (iar s-a manifestat naivitatea mea), eu știu o poezie de la români, dar am auzit-o recitându-se și la ruși. Doamne, asistentul s-a sculat în picioare și striga, ce înseamnă aceasta! Învățătorul a sfcilit-o și el și cu un ton vinovat zice, spune „Moldova”, pe care o învășasem. Am spus 3 strofe „Multă vreme-ai suferit Moldova...”, și învățătorul m-a oprit. Astfel am trecut în clasa a V-a (1945).

Primăvara (1945), a treia zi de Sfintele Paști ne trimite tata să pășteam oile până la amiază. Ne-am dus. Se lăsase o căldură mare, că oile se adunau clănțee (cârduri mici) grămadă cu capul în jos la umbra propriilor corpuri. Am păscut noi oile mai mult prin hândichiuri, marginea râpelor, pe unde era iarba mai mare. Am trecut hăbzăul prin trecătoarea săpată pieziș în peretele hăbzăului (râpei adânci și înguste), apoi prin via noastră ne-am ridicat deasupra viei alde Liza, în arboretul de salcâm.

Pe la amiază aud o oaie zbierând, semn că și-a pierdut mielul, era oaia care fătașe taman în Ziua de Sfântul Vasile și i-am pus numele „Vasile”. Ne uităm, Vasile n-ai. L-am lăsat pe fratele Vasilică cu un băiat, Stepa, rudă de-a noastră, să păzească oile, iar eu m-am pornit în căutarea mielului. Cred că a adormit la soare unde-a, dalacul. Dau încolo, dau încoace prin apropiere nu-i. Mă pornesc cu de-amănuntul pe urmele oilor, caut, caut nu-i. Zic, ian să aplic eu „metoda mea, la metru pătrat în afara de orice logică”. Am „țesut” toate locurile, nu-i. Trec hăbzăul înapoi pe expoziția răsăriteană, la fel, nu-i, parcă a intrat în pământ! Mi-am adus aminte de cuvintele tatei, spuse fraților mai mari: „Ai pierdut oaia, du-te, acasă fără oaie nu vii”. Zic, iaca, m-a ajuns rândul și pe mine.

Cu nimeni dintre cârdurile de oi nu ne-am apropiat, nici nu le-am văzut. Dar dacă nu-i și nu-i, „metoda mea” mă impune să mă duc prin cârduri să văd. Între timp soarele se coborâra la chindii. Îngrijorarea mea creștea. Pe coasta de la deal (de hăbzău) opusă celei pe care mă aflam eu-un cârd de oi se îndreptase spre casă. Să trec hăbzăul nu pot, trebuie să mă duc tocmai la drumul „Cărarilor”. Vremea se întârzia și așa mergeam: ei, ciobanii cu oile pe coasta de la deal, eu singur, paralel, pe coasta de la vale. Erau ciobani de breaslă. Probabil ei mi-au înțeles intenția mea de a le ieși înainte, că se cam grăbeau. Mi s-a părut că la râpa alde Haralampe, unde era pod peste ea (într-atâta era de adâncă și îngustă) s-au zăbovit puțin – într-atâta îmi erau de agitate simțurile de observare. După ce au trecut râpa alde Haralampe mi s-a părut că ei iarăși se grăbesc. Le-am ieșit totuși înainte. Era cunoscutul Culai Dorinaș, vestit prin fărădelegile lui. Cârdul era din aplecători și nu aveau decât numai vreo 3 mei. Am văzut că mielul meu nu era în cârdul lor și m-am îndreptat spre pod. Culai:

– Mă băiete, nu te du încolo, du-te la cârdurile celea că se auzea un miel zbierând. Eu nu m-am apropiat de cârdurile celea.

- Ascultă ce îți spun eu, pierzi timpul degeaba.

- Nu, ca eu l-am lăsat pe Vasilică cu oile la via noastră, deoarece am trecut habzăul, mă duc pe coasta asta la oile noastre.

Cu cât ei se străduiau mai mult să mă întorcă din calea mea, cu atât bănuielele mele creșteau.

Nu te du mă, prostule, încolo, îți spun că am auzit mielul tău zbierând în cârdul lui Gavrilă Coman. Am rămas neînduplecat. Eram de acum convins că mielul trebuie să fie în râpa alde Haralampe. Văzând că eu merg ferm spre pod, ei s-au luat după mine. Când am ajuns la pod, mielul se vedea de sub pod, legate trei picioare împreună.

- Iată mielul meu!!! – am strigat eu de bucurie.

Iată răsplata profetului pentru suprema subtilitate și perseverență, de care mă învrednicisem într-un moment de cumpănă.

Iute, pe negândite, mi-am dat drumul târâș în râpă, am dezlegat mielul, l-am pus pe gât și am pornit spre gura râpei. Culai îmi zice:

- Da cureaua, dă-o încoace. I-am dat cureaua. Am ieșit din râpă, dar mult nu l-am putut duce, că avea 16 kg (a fost cântărit după aceea acasă). L-am pus jos și, nu se știe de ce, de bucurie sau de necaz, m-a împlut plânsul. Am dezvălătucit o ață de păr de cal de la un picior, l-am legat cu un capăt de piciorul de dinapoi, cu altul – de gât și am venit cu el la oile noastre. Bucuria mea era mare. Steopa alde Mihăila sărea și el în sus de bucurie, că am găsit după atâta vreme mielul. Vasilică însă, a rămas destul de discret. În general el era nemulțămît că eu îl trimeteam numai pe el să întorcă oile.

Când am ajuns acasă asfințise soarele. Tata, ieșindu-ne înainte, zice:

- Cei cu voi, măi băieți, că v-am spus să stați numai până la amiază?

Când le-am povestit toată întâmplarea, nu le venea a crede – atât spectaculos, să smulg eu mielul din mâinile banditului Culai Dorinaș. Tata nu-și găsea locul de bucurie și mândrie pentru băiatul său. Numai mama a rămas nedumerită:

- Cum te-ai gândit să-ți dai drumul în râpa ceea adâncă cu banditul acela de Dorinaș. El putea să te omoare acolo, cine avea să te audă?

- Nu m-am gândit la așa ceva, eu eram bucuros că în sfârșit am văzut mielul.

- Cum a nimerit mielul la ei? – a întrebat tata.

- Nu pot să-mi dau seama, nici pe departe nu m-am învecinat cu ei, chiar nu i-am văzut de loc. Dar „taina” o știa Vasilică, care s-a destăinuit într-un moment de afecțiune abia peste un sfert de veac.

(Va urma.)

ALEXANDRA ONICA, BP, RATUȘ, R. CRIULENI

Educația Mediatică la bibliotecă

În era consumului rapid de informații este nevoie ca fiecare dintre noi să fie conștient de originea materialului pe care îl citește, vizualizează sau audiază. Poate fi vorba de informații la televizor, radiou, bloguri unde consumatorul de informații poate fi supus unui risc de a fi manipulat. Educația mediatică se referă la procesul de accesare, analizare, evaluare și creare a mesajelor, urmărește dezvoltarea unei culturi mediatice.

Pe data de 3-5 aprilie, 2019, am participat la prima sesiune de instruire în educația mediatică, organizată de IREX Europa și Internews în Moldova. Am avut o mare plăcere să cunosc mai multe despre acest training minunat, încărcat cu termeni și noțiuni, metode și tehnici noi atât de folositoare, diferite jocuri pentru a ne încuraja, de a ne cunoaște mai bine. Am învățat cele mai bune mijloace de a fi un jurnalist civic, cum poți să iei un interviu de la un om din comunitate, metodele de scri-

ere a unui articol. Nici nu am observat cum treceau clipele alături de doamnele Daniela Galai, Oxana Iuteș și formatorul Natalia Grău. Le mulțumesc din suflet pentru acest training minunat și binevenit în comunitatea noastră!

Cele mai importante aspecte ale educației mediatice este misiunea de a-i ajuta pe toți oamenii din societate să diferențieze informația veridică de cea falsă și să înțeleagă când sunt manipulați. Mulți oameni sunt conștienți de acest fapt, ei doresc lecții în care susțin necesitatea educației mediatice, cum să consume corect informația pe care o primesc. Educația mediatică nu înseamnă doar a fi educați, cum să facă diferențe dintre o informație falsă și cea veridică, dar și modalitatea de a gândi critic și a găsi corect informația de care avem nevoie.

Cum să știm dacă știrea e falsă?:

1. Verifică sursa. Nu te lăsa vrăjit, informează-te despre site, cine îl deține și cu ce scop?

2. Citește toată știrea. Titlurile pot fi capcane pentru a obține trafic sau altceva.

3. Caută autorul. Informația despre autor, există în realitate?

4. Ce dovezi există? Caută pe internet. Vezi dacă informația oferită este susținută din alte surse.

5. Verifică data. Unele publicații reiau știri vechi pentru evenimente curente.

6. Poate fi o glumă? Verifică știrea și autorul.

7. Nu fi părtinitor. Gândește-te dacă propriile convingeri și prejudecăți îți pot influența percepția.

8. Întreabă un expert. Informează-te la bibliotecă sau consultă un site specializat și verifică datele.

După părerea mea un jurnalist civic ideal, în primul rând, trebuie să fie bine informat, obiectiv. Curajul și onestitatea nu trebuie să-i lipsească. De asemenea un jurnalist ar trebui să caute întotdeauna adevărul și să posede mai multe surse de informare.

Destinul cuvintelor ~ 25

Noi și numele noastre

Formula românească de nominație personală constă din două nume: prenume (numele mic, numele individual pe care îl primește fiecare om la naștere) și numele de familie (numele pe care îl poartă toți membrii unei familii). Cele mai vechi nume de persoane în antroponimia noastră sunt prenumele, acestea datând din primele perioade ale istoriei limbii române. Prenume moștenite de la daci, cu părere de rău, nu s-au păstrat, după cum nu s-au transmis direct de la strămoșii noștri antici nici nume de familie. Este discutabilă proveniența onimicelor *Albina*, *Doru*, *Floare(a)*, *Nicoară*, *Sânziana*, *Soare*, interpretate ca moștenite de la romani. Acestea, în opinia mai multor lingviști, sunt de origine românească, fiind formate de la cuvintele comune *albină*, *dor*, *floare*, *soare* și, respectiv, de la numele de sărbători *Sân(n)icoară*, *Sânziene*. Primele prenume au fost la origine, într-adevăr, cuvinte comune, apelative din lexicul comun: *Barbu*, *Bucur*, *Bunu*, *Doina*, *Doru*, *Lumina* și *Luminița*, *Soare*, *Sorin* și *Sorița*. Unele dintre ele au devenit și nume de familie, având utilizare destul de frecventă până în prezent (*Barbu*, *Bunu*, *Doru*).

A urmat apoi perioada împrumuturilor de nume creștine, de origine greacă și ebraică, răspândite prin cărțile de cult și prin biserica creștină, a cărei limbă oficială, după sec. al IX-lea, a fost mult timp la noi slavona: *Gheorghe*, *Ioan*, *Mihail*, *Vasile* etc. Numele biblice (calendaristice)

au dezvoltat în limba noastră multiple și variate hipocoristice (nume scurte, trunchiate), diminutive și variante populare: *Gheorghe* – *Gelu*, *George*, *Ghiță*, *Gică*, *Gicu*, *Gheorghică*, *Gheorghieș*; *Mihail* – *Mihai*, *Mihăiță*, *Mihălaș*, *Mihăluță*; *Nicolae* – *Coliță*, *Culai*, *Culiță*, *Nicu*, *Nicușor*, *Neculiță*, *Neculăieș*. Multe dintre aceste formații au devenit apoi și nume de familie.

În antroponimia noastră au pătruns și nume de origine slavă: *Dragu*, *Mircea*, *Radu*, *Stan*, *Vlad*. Din epoca modernă datează numele preluate din mitologia și istoria veche greacă (nume de zei, de eroi), precum și din antroponimia latino-romanică, din limbile occidentale: *Aurora*, *Diana*, *Didona*, *Minerva*, *Octavian*, *Titus*, *Traian*, *Venera*, *Angela*, *Elie*, *Mihaela* (*Michaela*), *Nicoletta*. Majoritatea acestor nume sunt de natură livrescă.

Prenumele vechi împrumutate, asemenea formațiilor onimice mai noi preluate din alte limbi, s-au încadrat fără mari dificultăți în sistemul antroponimic românesc, căpătând noi caracteristici și însușiri specifice idiomului de recepție: fonetice, derivaționale, gramaticale. Nu același lucru se poate spune despre numele impuse, introduse forțat, cum s-a procedat în Basarabia după 1812, în timpul dominației țariste. Prenumele autohtone, în perioada de oblađuire străină, au fost scoase din uz, în locul lor fiind propagate nume și forme onimice rusești: *Afanasii*,

Dmitrii, *Evghenia*, *Ivan*, *Marfa*, *Piotr*, *Procopii*, *Stepan*, *Vasilii*.

În genere, cele mai vechi nume de persoane sunt prenumele, numele mici, numele de botez. Primele nume de familie datează în fond din evul mediu (sec. XIII-XV). Cu această funcție apăreau de obicei numele părinților, în genitiv: *Ion al lui Vasile*, *Gheorghe al Mariei*, *Ioana lui Stan*, *Maria lui Pavel*. Modelul acesta de nominație personală s-a păstrat în mediul rural până în zilele noastre. De aici numele de familie actuale, cu articolul posesiv contopit: *Ababei*, *Aioanei*, *Alimoș* (al lui *Moș*), *Apetrei*, *Astanei*. Ulterior s-a ajuns pe cale cultă la formula cu ambele componente în nominativ: *Ion Vasile*, *Ioana Stan*, *Maria Pavel*. Au devenit nume de familie atât unele variante calendaristice ale prenumelor (*Ilie*, *Ion*, *Pavel*, *Toma*), cât și formele lor hipocoristice și diminutive (*Iliuță*, *Onică*, *Onuță*, *Oniță*, *Păvălaș*, *Petrică*).

Unele nume de familie au la bază termeni de rudenie (*Bunu*, *Nanu*, *Nepotu*, *Tatu*), apelative referitoare la vârsta posesorilor (*Bătrănu*, *Căruntu*, *Copilu*, *Moșneagu*), supranume și porecle (*Ciuntu*, *Dârzu*, *Forțu*, *Josu*, *Lungu*, *Mândru*, *Negru*, *Șchiopu*). Altele au rezultat din cuvinte ce denumesc diferite îndeletniciri, ocupații, meserii (*Ciobanu*, *Cojocar*, *Croitoru*, *Grădinaru*, *Rotaru*, *Surugiu*, *Vizitiu*), din termeni ce indică starea socială, unele funcții și ranguri din vechea societate (*Armașu*, *Banu*,

Mazilu, Răzeșu, Vornicu), din diferite etnonime (*Bulgaru, Grecu, Rusu, Sârbu, Tătaru*).

Numeroase sunt numele de familie formate cu sufixele *-anu, -eanu* și *-escu*. Derivatele în *-escu* presupun o filiație de rudenie cu strămoșul ascendent, arătând originea personală primară a posesorilor: *Ionescu, Pavelescu, Sorescu, Ștefănescu*. Formațiile în *-anu* și *-eanu* indică atât proveniența personală, cât și originea locală primară a purtătorilor de nume: *Boldureanu, Drăgușanu, Dumitreanu, Negreanu, Onceanu, Ardeleanu, Bănățeanu, Cogălniceanu, Dobrogeanu, Soroceanu*.

Tipurile și modelele de nume menționate formează un sistem onimic complex și bine constituit din punct de vedere lingval, specific comunității etnice românești. Lor le sunt caracteristice particularitățile și însușirile proprii limbii române: fonetice, lexicale, derivaționale, gramaticale. Contactele cu alte limbi și dialecte n-au afectat structura internă a onomasticii naționale, ele având ca rezultat doar niște împrumuturi de nume și forme, dar și acestea ulterior adaptate, acomodate în limba română.

Repercusiuni negative, după cum s-a menționat, au avut asupra antroponimiei noastre schimbările

produse forțat, în mod tendențios, prin dispoziții și directive ale autorităților regimului țarist. Procedeele de destrămarea a sistemului antroponimic autohton practicate în trecut sunt bine cunoscute: (1) traducerea numelor de familie: *Bălanu - Belâi, Negru - Ciornâi, Moraru - Melnic, Rotaru - Kolesnik*; (2) substituirea sau modificarea numelor românești prin atașarea unor formați rusești: *Apostol - Apostolov, Carp - Karpov, Dumitru - Dimitrii, Dimitriev, Eftode - Evtodiev, Lazăr - Lazarev, Zamfiriu - Zamfirov*; (3) denaturarea structurii fonetice a numelor: *Hanganu - Gangan, Harabagiu - Garabadji, Pescaru - Paskari, Pârcălabu - Parkalaba, Scoarță - Skorța*.

Documentele anterioare secolului al XIX-lea, inclusiv materialele recensământului din 1772-1773-1774, nu includ nici un nume de familie *Colesnic* sau *Melnic* în localitățile de astăzi, cu cea mai mare frecvență a numelor respective. Nici pomină în documentele vechi de *Belâi* și *Ciornâi* pentru satele în care apar aceste nume astăzi. Traducerile și denaturările de tot soiul intervin mai cu seamă în sec. al XIX-lea. Acestea devin procedee active și de aplicare intensă în primele decenii ale sec. al XX-lea, precum și în perioada postbelică. Din cauza imperfecțiunii le-

gislației civile, nici astăzi cetățenii pătimiți în acest plan nu-și pot recăpăta sau corecta propriile nume. Or, tot ce e forțat e și artificial, banal, străin, după cum tot ce e neglijat cu intenție e și reprobabil.

Antroponimia localităților basarabene, după cum s-a subliniat deja, include atât prenume vechi tradiționale (*Ana, Elena, Ioana, Irina, Maria, Sofia; Andrei, Constantin, Gheorghe, Grigore, Ilie, Ion, Nicolae, Pavel, Petru, Ștefan, Vasile*), cât și prenume mai noi sau moderne (*Adela, Angela, Biatricia, Clara, Corina, Diana, Lucia, Nadina, Silvia; Adrian, Camil, Cristin, Daniel, Emil, Iulian, Lucian, Marcel, Marian, Octavian, Sorin, Teodor*). Variate ca formații sunt și numele de familie. Pentru cele mai răspândite nume, îndeosebi pentru numele cu etimologie neclară sau dificilă, au fost întocmite dicționare antroponimice, în care se indică proveniența lor, structura derivațională, semnificațiile inițiale onimice, localitățile de largă circulație, atestările documentare. Ca surse de informare și documentare în acest plan au servit colecțiile de documente istorice, recensămintele, materialele anchetelor de teren, vechile glosare de nume, studiile științifice în domeniu.

LIUSEA URSACHI, ȘEFA BIBLIOTECII PUBLICE TERITORIALE CETIRENI, R. UNGHENI

Ora 25 sau Pledoaria unui biet bibliotecar

Port această durere în suflet pe parcursul mai multor ani. Însă, odată cu lecturarea romanului „Ora 25” de C. V. Gheorghiu, a răbufnit în afară și am hotărât s-o aștern pe hârtie.

O carte trebuie să provoace răni și să le adâncească chiar, trebuie să răscolească într-un fel viața cititorului, zicea E. Cioran.

Ura! A venit Paștele și pe strada noastră, am strigat cu toții cei din cultură, când a fost adoptată noua lege a salarizării de la finele anului 2018. În sfârșit, după atâția ani de neglijare, cineva și-a amintit și s-a întors cu fața spre noi, s-a decis ca salariile să se majoreze semnificativ.

Noi, bibliotecarii, intuim acest lucru fiindcă odată cu venirea programului Novateca, bibliotecile și-au schimbat complet fața tradițională,

modernizându-se cu calculatoare, imprimante, xerox, scanere, proiectoare, telefoane ș.a. Astfel, am început a presta mult mai multe servicii ca altădată și avem un amalgam întreg de responsabilități: de la șef gospodărie, servitoare, până la menagementul și marketingul de bibliotecă, uneori ne vine foarte greu să cumulăm toate aceste activități, dar ne străduim să facem față la toate. De aceea când am aflat despre ma-

jorările salariale, le-am primit ca pe o răsplată la activitatea noastră modernizată.

Mai târziu, însă am vrut să cred că aceste majorări se datorează și faptului că este evident că nu mai e cultură în satele, orașele, familiile, școlile, în sufletele noastre, în întreaga societate și națiune: nu se mai ridică tinerii și copiii în transportul public să-ți ofere locul, ți-e rușine să mergi cu copiii mici seara pe lângă cete de tineri și să auzi ce și cum vorbesc, ți-e groază ce și cum se scrie pe rețelele de socializare, au uitat de cei șapte ani de acasă cu desăvârșire. Nu se mai iubește și respectă frumosul, obicei învățat de la greci, nu se mai iubește și respectă dreptul, obicei învățat de la romani, nu se mai iubește și respectă omul, obicei învățat cu greu de la creștinism. Zicea cineva că dacă măcar una din aceste moșteniri lipsesc, cultura moare. La noi aproape toate cele trei componente lipsesc. Am vrut pentru un moment să cred că aceștea sunt primii pași pentru redresarea acestei situații.

Am mizat mult pe această corectare a nedreptăților din sfera salarizării, dar în zadar, n-a fost să fie. APL face tot posibilul să nu ne mărească salariul conform legii, motivând că nu au finanțe suficiente, fiindcă această lege a fost primită după ce a fost adoptat bugetul local. Dar să vezi ghinion, pentru majorările salariilor din toate domeniile au fost și continuă să fie finanțe iar pentru cultură nu-s și nici nu vor fi. Nu vor, domnule, cultură, le place așa cum este. Nu înțeleg pentru ce se mai emit legi dacă nu se respectă la nivel local, or primăriile nu mai sunt o parte componentă a statului?

O viață am lucrat cu salarii mizere, fără condiții decente, fără servitoare, fără salarii întregi. Activez de 30 de ani pe tărâmul culturii, am grad de calificare I, am studii superioare, dar ... la mărirea salariului am fost categorisită ca bibliotecar simplu. După mai multe insistențe am fost numită în funcția de bibli-

otecar principal și nicidecum nu la director de bibliotecă, după cum ar trebui. Din ianuarie m-am adresat la primărie cu această problemă și mi s-a spus că în statele de salarizare eu figurez ca bibliotecar și ca să-mi plătească ca director trebuie să se întrunească consiliul și să se decidă. Acum suntem în luna aprilie și nu s-a mai discutat problema mea. Se pune întrebarea cine îmi va restitui diferența de salariu pentru aceste cinci luni dacă recalcularea se va face din ziua hotărârii consiliului? S-au deprins, ca de obicei să ne de-a ce trece printre degete au văzut că avem imunitate la sărăcie și continue să ne umilească.

Suntem la cheremul APL-lui, care este cointereseată ca lucrătorii din cultură să fie fără studii, fără grad, fără cunoștințe, ca mai ușor să-i manipuleze, mai puțin să le plătească, să facă economie pe seama lor. Dacă totuși, cineva se străduie să-și ridice nivelul de calificare, studiază mai mult, pur și simplu îi trec la 0,5 ori în cel mai bun caz 0,75 norme, dar îi umilesc impunându-i să asigure curățenia din instituție, economisind salariu pentru servitoare.

Doamne ferește să ai o altă culoare politică decât a primarului, iarăși te taxează, tăindu-ți din salariu, invocând lipsa mijloacelor financiare, ori te intimidează trimițând polițistul la tine în bibliotecă să vadă cu ce activitate subversivă te ocupi. Aproape la fiecare sfârșit de an ți se spune că nu le ajung bani pentru salariu tău, dacă s-au scăpatat cu firea și ți-au dat vre-un premiu la ziua profesională, în cursul anului.

Vor cititori mulți, dar uită să aloci bani pentru achiziții de carte, vor activități frumoase, dar uită să aloci finanțe pentru desfășurarea lor, vor să fii permanent în bibliotecă, dar uită că dacă nu vine Mahomed la munte, atunci, se duce muntele la Mahomed. Vor respectații, dar nu respectă, vor cultură dar nu investesc. Chiar nu văd că ne îndreptăm cu pași grăbiți și siguri spre hău?

Întotdeauna mi-a fost rușine cu salariul meu, față de copii. Mereu îi îndrumam să învețe bine ca să poată trăi decent și ei mereu mă întrebau de ce trăim rău dacă am învățat bine și am făcut facultate.

Avem și noi greșeli, nu zic, dar până la urmă suntem cu aceleași studii ca și ceilalți specialiști, și părinții noștri ca și al altora au cheltuit cinci ani de zile umplându-ne gențile sâmbătă de sâmbătă, și noi ca și ceilalți am rupt multe perechi de papuci, până am finisat studiile, de ce atunci există discrepanța și atitudinea respectivă?

Când țara era în criză cu cine credeți că se începeau reducerile, cu cei de la cultură (ei nu sunt chiar importanți, ziceau unii). Ni se luau servitoarele, apoi chiar și din salariu mizer (care nu te lăsa să mori de foame de-odată, dar în fiecare zi câte-oleacă) se tăia câte un sfert.

Deseori mă adresas la primărie cu rugămintea de-a mă ajuta, răspunsul era mereu același – nu se poate de făcut nimic, nu-s bani, așa e legea. Acum, dragilor este legea de ce n-o respectați?

Șirul nedreptăților continuă cu Hotărârea de Guvern din 2006 cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare, care prevede două ajutoare materiale pe an, despre care am aflat la o întâlnire cu contabilă de la Secția raională de cultură, ajutoare dintre care ni s-a dat numai unul pe parcursul a 11 ani și numai în anul 2018 mi s-au dat ambele potrivit legii. Cine mi le restituie pe cele anterioare din 2006?

Și mai am o problemă de la 1 ianuarie ni s-a scos sporul pentru no-civitate. Oare a dispărut plumbul din vopseaua tipografică și n-o să mai suferim de boli de plămâni? Cine ne va face dreptate? Și se va face oare?

Nimeni, pentru că nimeni, probabil, nu are nevoie de cultură. Un popor fără cultură e mult mai ușor de manipulat.

E ora 25, e timpul în care orice încercare de salvare e prea târzie.

JUMĂTATE DE SECOL DE SLUJIRE MUZELOR

În 1969, la Criuleni, se puneau bazele Școlii de Muzică și, respectiv, se conturau noi oportunități pentru copiii din oraș și din satele învecinate, care visau să cunoască tainele semnelor înșirate pe portativ și să îmblânzească unul sau mai multe instrumente muzicale.

Primii norocoși, în număr de 67, având girul președintelui comitetului executiv de partid de atunci, Leonid Atanovschii, au fost înmatriculați în clasele de pian, vioară, instrumente aerofone și populare. În următorii patru ani, numărul copiilor care studiau muzica s-a triplat, iar școala își deschisese două filiale – în Cricova și Vadul-lui-Vodă, localități care administrativ făceau parte din r. Criuleni.

În anul 1989 la Criuleni se fonda și o școală de arte plastice, care, în 1995 va fi comasată cu cea muzicală, iar instituția formată căpătase denumirea de Școala de Arte Criuleni în clădirea actuală (ocupată în perioada sovietică de comitetul raional al tineretului comsomolist). Ministerul Culturii a oferit atunci sprijin financiar pentru reparația instituției și transformarea

cabinetelor în clase pentru ocupații individuale și de grup. Din cauza austerității financiare de atunci, la lucrările de reparație participaseră și profesorii școlii de arte, inclusiv au demolat și clădit pereți, pentru că motivația de a avea condiții de muncă și de studii era mare, iar resursele financiare mereu au fost limitate... Instituția căpătase astfel și o sală de

concerte confortabilă și încăpătoare (comparativ cu vechea clădire a școlii de muzică), și o sală de dans, încăperi pentru atelierul de creație deschise la acea vreme, cum este atelierul de pictură, care îl are până în prezent în calitate de profesor pe dl Mihai Șerbul, sau atelierul de prelucrare artistică a lemnului condus de Andrei Bacioi, care a plecat între timp peste hotare. Au devenit atractive pentru copii atelierul de artizanat popular și studioul teatral, studierea instrumentelor, solfegiului, canto sau literaturii muzicale și istoriei muzicii - principalele scopuri ale instituției.

De la fondare și până acum Școala de Arte Criuleni a avut nouă directori: S. Vengher (1969), I. Golub (1970), A. Cabanean (1970), V. Calatanciuc (1970-1973), Andrei Roman (1973-2004), Lidia Roman (2004-2009), Andrei Bacioi (2009-2010), Valeriu Burlac (2010-2012), Natalia Dimitrașco (2012 - prezent).

Corpul didactic al Școlii de Arte Criuleni, în diferite perioade, numără între 8 și 15 profesori. Unii dintre ei

au adunat o experiență foarte solidă de muncă și continuă să fie adorați de actualii discipoli. Vorbim de Lidia Roman, profesoară de cor și de vioară, care și-a început activitatea în 1972 în această instituție; Ludmila Glinca, care s-a angajat în școala dată în 1973 și a adunat, cu multă migală, 46 de ani de muncă; Nina Ilieș care pe parcursul a 40 de ani continuă să învețe copii a cânta la pian. De Școala de Arte din Criuleni este legată tinerețea și toată viața profesorilor Valeriu Burlac, profesor de instrumente aerofone, Lidia Erhan, profesoară de acordeon, Gavril Boșneaga, profesor de baian. Din 1987 face parte din colectiv profesoara de pian Natalia Corețchi, car s-a afirmat, cu timpul, și în calitate de coregrafă a ansamblului de dansuri populare "Lozioara" și „Victoria”, care au devenit carte de vizită a orașului, raionului și a țării. Petru Mândru, profesor de instrumente cu coarde, și, respectiv, Mihai Șerbul au început activitatea în anii 1988-1989. Ne bucurăm de succesele profesorilor tineri: Anastasia Cebotari (cor și pian) și Nicolae Lungu (solfegiu), Ruslan Sitișco (coregrafie). Ne mândrim cu succesele și discipolii Alei Belenciuc (acordeon și literatura muzicală), Nelei Manin (pian), a colegilor din filiala școlii din s. Slobozia-Duș-

ca: Mihai Gulii (chitară), Lora Cerlat (pian), Ludmila Stahi (acordeon). Șase dintre actualii profesori au căpătat studii muzicale primare anume în această instituție și se numără printre absolvenții de succes a acesteia. Regretăm despărțirea prematură de

profesorul Andrei Roman, Ludmila Bîcasova, Parascovia Munteanu, care, avem convingerea, nu și-au realizat pe deplin potențialul didactic și artistic...

În ultimii 20 de ani, certificate de absolvire au fost înmânate unui număr de 1046 de elevi.

La moment în Școala de Arte Criuleni învață 184 de elevi la specialitățile: pian, acordeon, vioara, chitara, trompeta, arta plastică, teatru, coregrafie. 56 din ei sunt locuitori ai satelor Slobozia-Dușca, Onițcani, Holercani, Răculești, Bălășești.

Trei colective artistice formate în școală duc faima Criuleniului evoluind pe scenele locale, raionale, pe platourile festivalurilor și concursurilor naționale și internaționale. Este vorba de colectivele de dans „Victoria junior”, coregrafă Natalia Corețchi, „Crio dance”, coregraf Ruslan Sitișco, și trupa de teatru „Micul Prinț”. În anii 2018-2019 muzicanții au evoluat la concursurile naționale „Micul virtuoz Marcel Budală” din Călărași și „Tinere Talente” din Chișinău. Elevii compartimentului creație au revenit acasă cu diplome de participare la festivalurile „Copii, salvați planeta albastră” din Moreni, România, „Evadarea în Artă”, Făgăraș, România, „Raduga Talantov”, desfășurat la Școala de arte plastice din Râbnîța, „Planeta Curcubeului” - un festival al Școlii de Arte Plastice din Rezina. Succese remarcabile au înregistrat dansatorii la Concursurile coregrafice din or. Kiev, Ucraina, și Nesebr, Bulgaria. Colaborăm cu școlile de arte din or. Cricova, s. Doroțcaia, or. Ștefan-Vodă, cu Fundația „Negru-Vodă” din Făgăraș, Clubul Copiilor din Târgoviște, Școala de Arte din Jurbarcas, oraș din Lituania înfrățit cu Criuleni.

În ultimii ani colectivul de profesori și elevi ai Școlii de Arte Criuleni s-a ambiționat să organizeze propriul festival local anual cu genericul

Dumitru SIMON, primarul or. Criuleni:

Eu nu am învățat la o școală de arte, dar fiul meu a mers la lecțiile dl Mihai Șerbu, de la Școala de Arte. Și acum avem acasă desenele lui și ne provoacă emoții pozitive, când le descoperim în dulap. Este o instituție necesară localității, am menționat asta nu o dată. Poate nu au condițiile pe care merită să le aibă o Școală de Arte, dar ultimul timp ne-am străduit cât de cât să ameliorăm situația, să îmbunătățim condițiile de muncă ale profesorilor și de studii ale elevilor. Pentru anul curent am mai prevăzut mijloace pentru niște lucrări. E bine că tinerii criuleni care iubesc muzica, arta plastică, au unde-și demonstra și dezvolta calitățile.

În discuțiile cu părinții copiilor care vin la Școala de Arte, la întruniri cu profesorii, spun adesea, că nu toți care frecventează instituția vor deveni maeștri în arte sau în muzică, dar este indiscutabil faptul, că aceasta contribuie la dezvoltarea multilaterală a copiilor, la educația lor estetică, și e extraordinar de bine. Administrația publică locală va continua să o mențină și să o dezvolte, să susținem colectivul, pentru că munca lor este necesară, mai ales pentru generația tânără, pe care o vrem dezvoltată din punct de vedere cultural. Cu prilejul jubileului, felicit colectivul Școlii, le doresc sănătate, fericire, bucurii, la mai multe realizări și aspirații atinse!

„Minunile Artei”, desfășurat de Ziua Orașului, pe 19 septembrie, cu scopul de a promova imaginea orașului, a păstra și transmite valorile culturale naționale și universale copiilor și tinerilor din țară. Festivalul se desfășoară cu sprijinul autorităților locale și timp de cinci ani, de când există, a reunit la Criuleni cca 500 de copii din regiune, pasionați de arte.

Și, desigur, o școală se mândrește nespus cu realizările discipolilor săi. Suntem și noi mândri în special de cei, care au continuat după absolvire să învețe muzică și arte alți copii. Vorbim de Irina Nicolai - compozitoare, profesoară de muzică la Școala Primară Criuleni, autoarea imnului or. Criuleni; Andrei Măgurean, directorul Casei de cultură și mentorul colectivului de fluieriști „Izvoarele din Onițcani”. Andrei Bordeian poate fi numit pe bună dreptate mentorul de suflet și conducătorul colectivului vocal de copii din s. Onițcani și a cercului de canto de la Centrul de Creație și Agrement al elevilor din Criuleni. Au absolvit Școala de Arte din Criuleni, în diferiți ani, lectorii universitari din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice Ion Jabinschi, Tatiana Jabinschi, prodecanul Facultății Arte Plastice și Design, Igor Caprian, Vasile Burdila. Oleg Zatic a ajuns să fie prim-dirijor al Orchestrei Prezidențiale, Valeriu Nirca și Ion Buraveț – instrumentiști

Lidia ROMAN, profesoară, începând cu anul 1973, directoare a instituției în perioada 2004-2009:

Fără artă viața ar fi o greșală”, spunea filozoful Friedrich Nietzsche, și pentru a evita această „greșală”, 50 de ani în urmă a fost deschisă școala muzicală din Criuleni, la inițiativa unor oameni inteligenți, melomani, în persoana lui Leonid Atanovschi – un om foarte erudit, care avea o fonotecă bogată. Eu și soțul meu, regretatul Andrei Roman, venisem în calitate de tineri specialiști în anul 1970. Am organizat la Criuleni taraf, cor, și datorită faptului că la Criuleni s-a deschis școala muzicală, am ales să ne stabilim aici. Acum, la Școala de Arte, învață nepoții primilor noștri discipoli. Dragi colegi, vă felicit cu prilejul acestui jubileu frumos. Vă doresc sănătate și putere, ca să facem față cerințelor: de a educa copiii multilateral, or, fără artă, educația nu este completă. Îi felicit aparte pe profesorii, colegii mei, care și-au dedicat toată

cariera acestei școli, de la început și până astăzi, care au o singură înscrispție în carnetul de muncă: Ludmila Glinca, Nina Ilieș, Natalia Corețchi. Felicit discipolii noștri, care au învățat și apoi au urmat calea profesorilor lor, și lucrează cot la cot cu ei: Ludmila Stahi, Larisa Cerlat, Natalia Corețchi, Nelea Manin, Ala Belenciuc. Felicit tinerii profesori, care sunt la început de cale în școala noastră. Dragi tineri, studiile pe care le aveți, nu sunt de ajuns ca să vă afirmați în calitate de profesori. E nevoie de învățare și perfecționare continuă. A fi profesor, la fel, este o artă, învățați cât puteți de la colegii pe care îi aveți în preajmă. Autorităților le doresc să țină cont de faptul, că buna creștere a generației tinere este o garanție sigură a fericirii unui stat. În țările cu o cultură înaltă, traiul este mult mai bun și îmblesugat. Să nu ignorăm cultura, și vom avea o țară prosperă. Să luptăm împreună împotriva dușmanului artei, care se numește ignoranță!

Valentina BOBEICO, șefa Secției Cultură și Turism a Consiliului Raional Criuleni:

După mine, o școală de arte în localitate este un focar de cultură și civilizație, cu funcția de bază care constă în dezvoltarea multilaterală a copilului, o instituție, care vine să completeze viața acestuia cu emoții pozitive, culese din lumea artei și a frumosului ce ne

înconjoară. Menirea unei școli de arte este de a descoperi și dezvolta la copil capacitatea creativă fie în muzică, fie în pictură, coregrafie, etc. Cu ocazia celor 50 de ani de activitate a Școlii de Arte din Criuleni, exprimăm sincere felicitări colectivului didactic, dorindu-le sănătate, inspirație, creativitate și profesionalism, iar discipolilor – realizări frumoase.

Tatiana NECULAI-GRECU, director, Centrul Alexandra Grajdian, absolventă 1985, Diana GRECU, angajată a Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați, absolventă 1986:

Imensă recunoștință și aleasă prețuire pentru munca depusă în domeniul educației muzical-artistice a tinerei generații și a modelării viitorilor muzicieni sau pur și

simplu a sufletelor iubitoare de muzică pentru actualii și fostii profesori ai Școlii de Arte din or. Criuleni, a cărei absolvente am fost eu și noi. Deși muzica n-a devenit profesia noastră, graunțele dragostei de artă a fost semănat adânc, datorită dedicației profesorilor Ludmila Băcasova și Ion Popovici, fapt pentru care le mulțumim și le urăm multă sănătate, putere de muncă și discipoli talentați!

în aceeași orchestră. Jabinski Leonid și Sclifos Constantin au fondat și conduc în satul Ustia fanfara satului, în calitate de dirijor și acompaniator.

În ultimii patru ani, la instituției de profil au fost înmatriculați și-și continuă studiile: Mihai Nenița, profesoară Ludmila Glinca - Colegiu de muzică în or. Surgut, Rusia; Olesia Sclifos prof. Ludmila Glinca - la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, România; Igor Burciu, profesoară Ala Belenciuc - la Colegiu de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca; Vlad Stahi, prof. Valeriu Burlac - Colegiul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga; Pavel Savciuc, prof. Nina Ilieș - Colegiul de muzică din Tiraspol; Ion Gherciu și Doina Stoica, prof. Natalia Corețchi - Colegiul Național de Coregrafie din Chișinău; Sergiu Crăciun, prof. Mihai Șerbu - Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”; Francesca Chirița, prof. Mihai Șerbu - Universitatea Tehnică a Moldovei, facultatea arhitectură, Vasile Burdila, masterand la Universitatea Națională de Arte București, specialitatea ceramica.

Constanța BALABAN, designer vestimentar, absolventă a anului 2003, absolventă a Universității Naționale de Artă București:

Vreau să felicit cu ocazia acestei frumoase aniversări unicul local, adăpostul preferat al sufletul meu de artist, începând din copilărie. Aici am cunoscut cu

adevarat ce înseamna arta, și până în prezent pot să afirm că sunt nespus de mândră că mi-am petrecut cei mai frumoși ani în aceasta școală, alături de cei mai loiali profesori. Cu siguranță, arta este religia mea, iar Școala de Arte - a doua casă parintească, care nu se uită!

Absolvenții din satul Onițcani ai Școlii de Arte din orașul Criuleni salută cu mult drag corpul didactic cu prilejul jubileului de 50 de ani de la fondarea Școlii și acordă această

Diplomă de Excelență

pentru meritele inegalabile în educarea muzical-estetică și altoirea dragostei pentru Frumos mai multor generații de discipoli, pentru asiduitate, răbdare și iarăși răbdare în munca nobile de reabilitare a auzului nostru muzical, călcat de urși și ursoace.

La mulți ani!
La mai mult și la mai mare!

19 mai 2019

MĂ-NTREBA O FLORICEA

Prin anii 80 când m-am angajat la Redacția muzică Radio, Orchestra de muzică populară *Folclor*, colectiv al Teleradio Moldova, era în plină ascensiune. Aici am avut norocul să cunosc mai îndeaproape artiștii acestei orchestre. Întotdeauna m-au atras oamenii senini, pozitivi, cu sufletul deschis și binevoitori. Așa am cunoscut-o pe Veronica Mihai, care, deși era soția celebrului dirijor Dumitru Blajinu era de o simplitate și de o omenie aparte. De fiecare dată în pauzele dintre repetiții, când ne întâlneam pe culoare, găseam diverse teme de discuții. Îmi admira rochițele cusute și bluzițele împletite de mine, pentru că și ea la rândul ei era o bună și inventivă meșterită în ale cusutului, croșetatului și împletitului. Cel mai des discutam, totuși, despre cântece și emisiuni. A fost invitata emisiunilor mele în nenumărate rânduri și de fiecare dată rămâneam dezarmată de sinceritatea și firea ei debordantă.

Veta Ghimpu Munteanu (V.GH.M.): Dragă Veronica, de când te cunosc în jurul tău e numai soare și bunăvoință. E o stare de spirit a ta sau e ceva teatral?

Veronica Mihai (V.M.): E un pic din sufletul meu, un pic teatral grație studiilor pe care le-am făcut, e și obișnuința și, iată-mă, asta-s eu.

V.Gh.M.: Să rămâi mereu atât de senină și de binevoitoare! Te-ai ruga să-mi vorbești despre istoria vieții și despre cariera ta artistică. Ești una dintre primele soliste ale Orchestrei *Folclor*. Cum au fost începuturile tale?

V.M.: Când a fost anunțat concursul pentru suplinirea locurilor vacante în Orchestra de muzică populară *Folclor* ne-am prezentat mai mulți cântăreți: Ion Paulencu, Nina Ermurachi, Maria Sarabaș și Larisa Arseni. Eu pe atunci cântam în orchestra de amatori *Veselia* și imediat cum am auzit de concurs m-am și prezentat. Bazele Orchestrei *Folclor* le-a pus Fira Markovna care era redactor șef la Redacția muzică. Era prin 1968.

V.Gh.M.: Pe atunci erai căsătorită cu Dumitru Blajinu?

V.M.: Nu. Dar știam că e un

muzician foarte bun.

V.Gh.M.: Câte cântărețe am intervievat toate îmi spuneau: *Dacă aș fi avut un soț dirijor de orchestră ași fi avut, poate, o carieră artistică mai buna.* Cât de important a fost pentru tine să ai soț dirijor?

V.M.: Pentru mine a fost o povară. Nu am mai fost susținută de soț și nici de o atitudine mai specială nu am avut parte. Da, Dumitru Blajinu a făcut foarte multe aranjamente minunate la cântecele mele, dar asta nu însemna că eram privilegiată.

V.Gh.M.: Totuși ați avut parte de o frumoasă poveste de dragoste?

V.M.: Mă iubea mult, îi plăcea firea mea nebunatică și zburdalnică. Dumitru s-a născut din mare dragoste. În acea perioadă am lansat cele mai minunate cântece. Cântatul lui la vioară m-a fermecat. Când sprijinea capul așa pe o parte și trecea în lumea lui mă cucerea totalmente, uitam de toate pe lume. Mă uitam la el ca la Dumnezeu. Era o mare, mare putere.

V.Gh.M.: Sufletul unui artist se contopea cu a celui alt.

V.M.: Da, așa era. Stătea în genunchi în fața mea, îmi săruta mâinile și-mi făcea cele mai frumoase declarații de dragoste. Mă iubea cu adevărat.

V.Gh.M.: Ce nu a mers în această relație?

V.M.: A fost foarte frumos la început, dar mai târziu trăiam doar sentimente de frică și groază.

V.Gh.M.: Ai putea povesti mai multe?

V.M.: Devenise foarte gelos. Mereu eram suspectată, nu puteam vorbi nici cu un bărbat. În familia noastră se mai amestecau și alte persoane.

V.Gh.M.: Crezi că răutatea și invidia pot strica o familie?

V.M.: Da, bineînțeles. Răul întotdeauna e mai puternic.

V.Gh.M.: Atunci când ați divorțat mi se părea că ați trecut ușor peste această situație.

V.M.: Nu-u-u. Foarte greu mi-a fost. De trei ori mi s-a deschis ulcerul stomacal. Sufeream enorm, nu puteam mânca nimic. El la fel suferea teribil.

V.Gh.M.: Câți ani ați avut de căsnicie?

V.M.: Zece ani.

V.Gh.M.: Înainte de căsnicia cu Dumitru Blajinu mi-ai mai vorbit de o altă poveste de dragoste.

V.M.: Da, în tinerețe am trăit o frumoasă poveste de dragoste pe care nu am s-o uit toată viața, pentru că e o istorie aparte. Mă întâlneam cu un băiat foarte frumos care mă iubea mult și când mi-a propus căsătorie eu l-am întrebat: *Dar, tu cine ești ca să te poți însura cu mine?* Așa mă țineam eu mare și tare, fiind cântăreață, că îmi părea că el nu e de nasul meu.

V.Gh.M.: Nu-l iubeai?

V.M.: Ba da, îl iubeam foarte mult. Dar vroiam să fie și el cineva. Refuzul și atitudinea mea au fost lovituri foarte dureroase pentru el, dar în același timp și un imbold de a evolua. A susținut examenele la facultatea de Juridică a Universității de Stat din Moldova. Cu timpul a devenit un foarte bun specialist în domeniu. Astăzi e stabilit în Germania, e foarte bine aranjat și realizat. Mai comunicăm din când în când și mi s-a destăinuit că nu m-a

uitat niciodată, așa precum nici eu nu l-am uitat. Îmi pare foarte rău că l-am refuzat atunci. Sfânta naivitate, umblam cu capul în nori, vezi, dragă Doamne, eram mare artistă, nici nu atingeam pământul cu picioarele.

V.Gh.M.: Acest caz te-a coborât, apoi, cu picioarele pe pământ?

V.M.: Da-a-a. Dar cel mai tare m-au năvălit regretele. Tare îmi pare rău după el.

V.Gh.M.: Ei, viața își are cursul său și ce ți-e dat - ți-e predestinat. Așa probabil trebuia să ți se întâmple ca apoi să-l întâlnești și să te căsătorești cu Dumitru Blajinu. Deși căsătoria a eșuat, te-ai ales cu un băiat deosebit în urma ei.

V.M.: Da, e un băiețel fantastic.

V.Gh.M.: Băiețelul acesta la rândul lui deja educă trei copii. Eu mi-l aduc aminte pe când își făcea studiile la Conservator și participa la diverse concursuri de muzică instrumentală și el cu naiul lui obținea mereu locuri de frunte. Acum cu ce se ocupă?

V.M.: De nai nu s-a lăsat. Acum 2 ani a fost în Oslo, Norvegia, iar un an în urmă în Islanda și a cântat cu orchestra simfonică de acolo. A pregătit un nou program pentru a evolua și cu Orchestra simfonică a Filarmonicii noastre. Lui îi place mult muzica clasică. Într-o zi m-am întâlnit cu profesorul lui Ion Negură și i-am spus: *Ioane, băiatul acesta al*

meu nu cântă defel în ultimul timp muzică populară. La care Ion mi-a spus: *Bravo lui, eu pe alții îi pun cu de-a sila să cânte muzică clasică și nu o fac.* Când a absolvit Conservatorul a susținut examenul cu un program de muzică academică aranjamentele căruia le-a făcut singur.

V.Gh.M.: Spui că în ultimul timp nu se ocupă de muzica populară, cu toate acestea majoritatea aranjamentelor muzicale pentru cântecele tale le-a făcut fiul tău - Dumitru Mihai.

V.M.: Nu numai la cele de muzică populară, dar și la 12 lucrări de altă factură - valsuri, tangouri, cântece de altă dată. Sună atât de frumos, rămâne să merg în studio să le înregistrez. Deși Dumitru m-a întrebat: *Mămico, unde vei cânta aceste lucrări?* Este multă lume care iubește astfel de cântece, am pentru cine le cânta.

V.Gh.M.: Mă bucur mult, Veronica, că deși ai plecat demult din Orchestra *Folclor* n-ai încetat niciodată să lucrezi asupra repertoriului, să înregistrezi noi și noi cântece. Mai ai și marele noroc avându-l pe Dumitraș, sau Dumii, cum îi zici, ca aranjor care mai deține și un studio de înregistrări.

V.M.: Da, eu am mare noroc de Dumii, el mă ajută și cu fonogramele, că altfel de unde să iau bani pentru realizarea cântecelor?

V.Gh.M.: Tu spui cu un fel de demnitate parcă, că nu ai bani. De ce nu îți ajung banii, Veronica Mihai?

V.M.: Tu ai uitat cât câștigam noi ca angajați la Radioteleviziune, sau acum la un concert?

V.Gh.M.: Cu toate acestea, spre bucuria noastră, pe tine banul nicio dată nu te-a oprit să lansezi noi și noi lucrări.

Veronica Mihai, ai o anumită vârstă, dar arăți foarte bine, ești mereu proaspătă și plină de viață.

V.M.: Mulțumesc.

V.Gh.M.: Care e secretul tinereții tale, sufletului tău mereu pozitiv?

V.M.: Am avut o bunică profesoară care cânta la pian și ea avea un motto: *Mișcarea este viață. Dacă te miști ești tânăr și sănătos*. Ea a trăit o viață lungă și frumoasă, fiind și o femeie interesantă. Probabil am moștenit de la ea aceste stări. Eu alerg practic în fiecare dimineață, cei drept câte o dată mi-i lene. Pe urmă îmi pare rău. La Stăuceni, unde locuiesc, nu departe de blocul meu este o superbă alee de brazi argintii. Iată acolo alerg. E adevărată sănătate.

V.Gh.M.: Să revenim la povestea vieții tale. După divorțul cu Dumitru Blajinu ai fost o perioadă singură, apoi ai întâlnit un alt bărbat.

V.M.: Da, m-am recăsătorit cu un om extraordinar. Ion Fusu, biochimist la Academia de Științe. Un om

frumos, deștept și foarte cumsecade.

V.Gh.M.: Câți ani ați fost împreună?

V.M.: 17 ani. Din păcate Ion a decedat.

V.Gh.M.: Te-ai căsătorit cu un bărbat dintr-un domeniu care nu avea nimic cu muzica. Atât de mult îți doreai să te depărtezi de mediul tău de altă dată?

V.M.: Atunci îmi doream doar liniște, liniște și iar liniște.

V.Gh.M.: Și ai găsit-o în această căsnicie?

V.M.: Da, am găsit-o. Dar vreau să-ți spun, chiar dacă Ion avea altă profesie era foarte muzical. Când mergeam undeva la vreo petrecere cântam împreună pe două voci. Lui îi plăcea foarte mult muzica de aceea m-a și luat.

V.Gh.M.: Sau tu l-ai luat?

V.M.: Nu, el m-a luat. Am fost invitată la o serată la Institutul Pedagogic de Stat *Ion Creangă* să cânt. Acolo am și făcut cunoștință.

V.Gh.M.: E foarte greu să-ți refaci viața după o căsătorie ratată, după un divorț dureros. Tu cum ai reușit?

V.M.: N-a fost ușor. Eu în general nu vroiam să mai văd pe cineva în viața mea. Pusesem cruce. Dar s-a întâmplat. Era un om foarte bun la suflet.

V.Gh.M.: Cum l-a primit pe fiul tău?

V.M.: Foarte bine. Dumitraș din prima a început să-i zică taticu.

V.Gh.M.: Cum ai suportat plecarea lui?

V.M.: Foarte urât și greu. M-am închis în mine. Da, eu zâmbesc, merg la spectacole, cânt, dar în suflet a rămas un pustiu.

V.Gh.M.: Acum 4 ani a decedat și Dumitru Blajinu. Cum ai trecut peste această pierdere. A fost tatăl copilului tău și persoana care a contribuit considerabil la formarea ta ca artist?

V.M.: Eu cândva ziceam, că nu mă voi duce nici la înmormântarea lui, dar când am aflat vestea am mers la el cu flori și chiar am plâns. A fost ce a fost între noi, dar ce a fost frumos și bine nu se poate șterge așa ușor. Nici nu e omenește cu atât mai mult cu cât e tatăl fiului meu. Și Dumitraș a fost toată noaptea la priveghi lângă taică-său.

V.Gh.M.: Și apoi, Dumitru Blajinu a fost o mare personalitate și cel care a ghidat artiștii cum să devină ei însăși, cum să-și aleagă repertoriul care să-i reprezinte.

V.M.: La început, la *Folclor* veneau unii soliști cu cântece de peste Prut. Eu odată m-am revoltat de ce lor le permite, dar mie nu. Atunci m-a luat într-o parte și mi-a spus: *Dacă vrei să devii cu adevărat cântăreață trebuie să ai un repertoriu al tău. Să mergi prin sate, să*

cauți, să găsești ceva inedit. Și iată așa am găsit cântece care răsună și astăzi ca *Așa-i viața omului, Mă-ntreba o floricea* și altele. Avea mare dreptate când ne cerea să fim originali.

V.Gh.M.: Răscoleam zilele acestea prin arhivele mele și am dat de o fotografie pe care o am de la Nina Ermurachi, Dumnezeu s-o odihnească. În această poză ești tu, Zinaida Julea, Valentina Cojocaru, Nina Ermurachi, Angela Păduraru, Teodor Negară și Ion Bas. Toți

atât de tineri și deosebiți. Cum era atunci?

V.M.: A fost foarte frumos. Știu această poză, dar costumele de pe noi erau oribile.

V.GH.M.: O, da! Costumele erau foarte kitchioase. Bine că în republică nu era decât un singur atelier de confecționare a costumelor populare și acolo se cosea doar la mașină.

V.M.: Pictorii care ne desenau costumele erau ruși și foarte departe de tradițiile noastre. Când ni se făceau niște costume, noi ne uitam

unul la altul și râdeam. De exemplu, i-au cusut Angelei Păduraru o ie, brodându-i pe partea din față un soare mare cu niște raze care se răspândeau pe toată suprafața. Angela și așa era lată în spete, iar această ie o dezavantaja total. Sigur că nu a îmbrăcat-o. Noi încercam să căutăm și să găsim iile veritabile, meșterite care ni le-ar fi brodat de mână. Din banii noștri ne făceam ii cât mai aproape de cele autentice. Veta, țin neapărat să-ți spun că eu am fost prima dintre artiști care am

încălțat opincile în scenă. Aveam un spectacol la Televiziunea centrală. Regizorul spectacolului Ludmila Mirgorodski mi-a permis să ies în scenă în opinci. Interpretam un cântec de joc și bineînțeles că făceam mișcări ritmice, iar operatorul mereu era cu obiectivul în plan mare pe picioarele mele. Când ne-am întors la Chișinău, la o ședință a Radioteleviziunii, cum se făcea în fiecare luni, Stepan Lozan, președintele Comitetului de Stat pentru Radiodifuziune și Televiziune, m-a scos în fața mulțimii și m-a certat ca pe o școlăriță. În limba rusă mă certa și-mi spunea că am făcut de răș republica ieșind în opinci în scenă. *Noi ce, nu avem pantofi? Afara! Să scrii cerere de eliberare și să nu te mai văd pe aici.* Regizoarei Mirgorodski i-au dat muștrare aspră, dar pe mine m-a mai ținut așa pe jar vreo câteva zile, apoi m-a iertat.

V.Gh.M.: Iată cum se alimenta oroarea și disprețul față de costumul popular. Cu toate aceste impedimente, ați avut o viață artistică frumoasă. Apoi erați și puțini. Astăzi sunt o multitudine de cântăreți și de muzică ușoară și de muzică populară. Ei, uite, printre cei puțini și buni ai fost și tu care ai răzbătut în timp la fel de pozitivă și senină cum ai fost mereu. Luminezi ca și soarele de pe ia Angelei Păduraru, Dumnezeu s-o odihnească. Făcând comparația sunt sigură că nu se supără acolo unde este, fiindcă, trebuie să spunem că Angela era o fire optimistă și cu un simț al umorului deosebit.

Veronica, vreau să-ți mulțumesc mult pentru sinceritatea cu care mi-ai răspuns la întrebări și de data această. Să fii mereu așa precum te cunosc toți iubitorii de cântec popular.

V.M.: Și eu îți mulțumesc că m-ai invitat la acest interviu și nu uita că mai am încă multe să îți mai povestesc. Dar să o lăsăm pe data viitoare.

Veta Ghimpu Munteanu,
Maestru în artă

Teatrul dramatic PROMETEU la 30 de ani

*E scena o poveste și-ncerci să o trăiești
Actorule, maiestre pe scenă re trăiești
Chiar dacă plângi în suflet și greu e să vorbești
Aici ți-e fața zâmbet și toate reușești
La teatru știi că viața o ia-i de la început
Ca roua dimineța pe-un trandafir pierdut.
La teatru ești copil nevinovat în toate
S-au poate ești bătrân și te gândești la moarte
Dulceața-i bucurie și plânsul este râs
Semănăm tărie și totul e un vis
Un vis purtat pe aripi de dragoste și dor
Actor cu lira-n suflet cu inima de flori.*

În cadrul Festivalului de teatru Rampa Nistreană organizat de către Secția Cultură și Turism a raionului Soroca a fost marcat un eveniment important - 30 ani de activitate a Teatrului dramatic Prometeu.

Ce poate fi mai nobil, mai de preț decât a te dărui pe deplin oamenilor?

Așa sunt ei actorii teatrului Prometeu, s-au dărui, pe deplin, oamenilor, au demonstrat pe parcursul a 30 ani de activitate că spiritul sănătos mai trăiește în noi, mai dăinue încă și izvorăsc izvoare cu drag chemându-ne pe nume.

Nu există o frontieră a percepției frumosului decât cea a mesajului transmis, cea a energiei spirituale percepute de spectator. Acest colectiv din primii ani de activitate a reușit să cucerească inimile spectatorilor, cutreărând Moldova în lung și în lat, cât și sufletele fraților români, participând la numeroase festivaluri, învrednicindu-se de multiple premii și trofee:

- Festivalul Pe veci împreună, Premiul I (spectacolul Șopârla de A. Volodin), or. Soroca, 1989;
- Festivalul Rampa prieteniei, Mențiune specială, conferirea titlului onorific colectiv model (spectacolul Șopârla de A. Volodin), or. Bălți, 1989;
- Festivalul de satiră și umor Zâmbiți cu noi, Premiul I, (spectacolul Dracul la mănăstire de Cemeris), or. Soroca, 1990;
- Festivalul Povestea vorbei, Premiul I (spectacolul Piept la piept de I. Druță), or. Nisporeni, 1992;
- Festivalul Primăvara teatrală, Premiu special (spectacolul Liola de L. Pirandello), or. Călărași, 1992;
- Festivalul umorului Constantin Tănase, Premiul mare și Medalia de aur (spectacolul Piept la piept de I. Druță), or. Vaslui, România, 1992;

- Festivalul interjudețean de satiră și umor La Zalău se mai zâmbeste, Marele premiu (spectacolul Piept la piept de I. Druță), or. Zalău, România, 1993;
- Festivalul-concurs național de satiră și umor Castigat ridendo mores, Premiu special al juriului (spectacolul Trânta de I. Druță), or. Târgoviște, România, 1995;
- Festivalul Gheorghe Topîrceanu, Premiul special (program de satiră și umor), or. Iași, România, 1995.

Viața e ca o piesă de teatru, nu durată rolului contează ci felul cum interpretezi. Domnul Iurii Babii fiind omul de artă de 30 ani a reușit să cultive interesul și dragostea pentru frumos, pentru bine în numele artei.

Cunoaștem deja că dl Babii este un talentat regizor, dovadă ne sunt diplomele oferite de prestigioși oameni de teatru atât din republică cât și România:

1. Diplomă pentru cea mai reușită regie la spectacolul Trânta de I. Druță (Festivalul concurs Național al Teatrelor de amatori Vasile Alecsandri), or. Călărași, 1992;

2. Premiu special pentru regie acordat de Ziarul Libertatea (Festivalul umorului Constantin Tănase), or. Vaslui, România, 1992;

3. Premiul special pentru regie la două ediții (Festivalul concurs Național de satiră și umor Castigat Ridendo Mores), Târgoviște, România;

4. Diplomă pentru cea mai reușită regie la spectacolul Liolla de L. Pirandello (Festivalul teatral Rampa Nistoreană), or. Soroca, 2000;

5. Diploma Centrului Național de Creație Populară Cu prilejul aniversării de 20 ani de la înființarea teatrului dramatic Prometeu de la Palatul de Cultură or. Soroca, pentru merite deosebite, înalt profesionalism în arta regiei teatrale, educarea cadrelor în domeniul culturii naționale, 28.03. 2010;

6. Cu prilejul Zilei Internaționale a teatrului și Aniversării de 20 ani de la fondarea teatrului Prometeu, or. Soroca - Diploma Președintelui raionului Soroca pentru contribuție esențială în promovarea artei teatrale, 27.03.2010;

7. Cu prilejul Zilei lucrătorilor din domeniul Culturii - Diploma Președintelui raionului Soroca pentru rezultate deosebite în muncă,

aport substanțial la dezvoltarea culturii naționale, 18.05. 2012;

8. Diploma de Onoare a Ministerului Educației, Culturii și Cerce-

tării al Republicii Moldova cu prilejul Zilei Naționale a Culturii în semn de apreciere a meritelor deosebite în promovarea și dezvoltarea culturii naționale, 15.01.2018.

Șirul aprecierilor am putea să-l continuăm, dar ei nu s-au scădat nici odată în celebrități mai mult decât pentru a se răcori și a porni din nou la drum. Presa locală scria în anul 1995: Spectatorii orașelor și satelor raioanelor Soroca, Cameneca, Șoldănești, Drochia, Edineț sunt mereu în așteptarea acestui minunat colectiv.... despre care se vorbește în toată republica prin intermediul televiziunii, radioului și presei.

Teatrul dramatic Prometeu realizează în acea perioadă o culme provincială a succesului, un avânt de creație viguros și se bucura de o apreciere la justa valoare atât din partea spectatorului larg, din partea consacraților de toate nivelurile cât și din partea diriguitorilor de domeniu și stat.

S-a ajuns la discuția concretă și publică despre crearea în baza teatrului de amatori Prometeu a unui teatru muzical-dramatic profesionist în cadrul municipiului Soroca cu sediul în actualul Teatru Veniamin Apostol, pe atunci Casa de Creație a Copiilor. Presa locală scria că nu au fost de acord pedagogii din oraș, dorind să păstreze sediul pentru o viitoare Casă a pedagogului.

Deci, teatrul muzical-dramatic Prometeu a rămas doar pe hârtie. Dacă totuși ar fi să-i ceară destinului încă ceva, suntem siguri, ar fi sănătate și un viitor demn. Actorii trecuți prin Școala Teatrului Prometeu s-au realizat foarte bine atât în domeniul respectiv cât și în alte sfere.

Pe parcursul anilor, în colectivul Prometeu au activat actori, regizori care astăzi privesc din culisele infinitului și ar fi neomenesc să nu le așternem pe drumul nemuririi florile recunoștinței. Cu mare regret ne amintim de Mircea Grosu, Mihai Bucătaru, Alexandru Moroz, Veaceslav Grițenco, Mircea Guțanu, Vladimir Suslov, Grigorii Isac, Lilea Felea, Radu Golinschi.

În ultimii ani Teatrul dramatic Prometeu trăiește lin cu ziua cea de

azi și speranța în cea de mâine. Încărcați cu activități de rutină, sărbători, festivaluri, atestări, suferind crud din lipsa de cadre actricești s-au montat totuși spectacolele:

- Iar zorile pe aici sunt tihnite de Boris Vasilev;
- Mănăstirea Argeșului de Vasile Alexandri;
- Voci în lumina orbitoare de Matei Vișnec;
- Transfer de personalitate de Dumitru Solomon;
- Vocea omenească de Jian Cookto;
- Discurs funerar de Tudor Popescu;
- Căstănel de Gheorghe Urschi;
- Fragment din Apus de soare de Barbu Delavrancea;
- Spectacol literar-muzical Pentru ei un clopot bate în memoriam Ion și Doina Aldea-Teodorovici;
- Două săgeți de Alexandru Volodin;
- Compoziții literar-muzicale, drame populare ș.a.

Pentru ediția actuală a Festivalului Rampa Nisteană, Teatrul dramatic Prometeu a venit cu o nouă premieră – Deșteapta Pământului, comedie de Victor Ion Popa. Rolurile și interpretii:

Ion - Gheorghe Șevciuc
Mama, Frăsina - Olga Fornea
Tata, Moș Haralampie - Iurii Babii
Neguța - Tamara Sîrbu
Regia sonoră - Ion Juravliov
Scenografia - Nina Babii

În cadrul Festivalului au mai participat: Teatru dramatic din s.

Cosăuți, r. Soroca, Teatrul Studio Debut de la Colegiul de Arte Nicolae Botgros, or. Soroca, Actorul Dan Ciolpan (profesor Tamara Grițenco) de la Colegiul de Arte Nicolae Botgros cu Monospectacolul Meșterul Manole de Lucian Blaga, deasemenea și unul din discipolii Școlii Teatrului Prometeu – Mihai Sîrbu, conducătorul Formației artistice de teatru pentru copii și tineret „Ghiociei” din s. Mingir, r. Hîncești.

La finalul evenimentului colectivelor artistice ce au evoluat în cadrul Festivalului le-au fost decernate Diplome de Onoare pentru promovarea artei teatrale, Premii în bani din partea Secției Cultură și Turism oferite de către organizatorii festivalului domnii Grigore Bucătaru și Vladimir Nicuța, vice-președintele raionului Soroca.

Este oare teatrul cu adevărat un miracol sau poate este doar o iluzie?

Cine-și pune această întrebare, poate căuta răspuns la ea o viață întreagă, ca până la urmă să ajungă la o dublă concluzie, este și un miracol, dar și o iluzie. Și cu cât mai veridică este iluzia, dacă se poate așa ceva, cu atât mai fantastic este miracolul.

*Are un farmec dulce - teatrul
Și-un limbaj deosebit
Pentru actori, scena e viața
Cu fiecare rol trăit.
Atmosfera te vrăjește
Și te face gânditor,
Pentru tine totul este,
Dragul nostru spectator.*

RANĂ VIE

E atât de greu să uit acea ultimă perioadă, încât am tot încercat, dar în zădar. Pentru că sentimentul de neputință m-a urmărit mult timp atunci, dar și după aceea. Împletit cu furie, apoi cu resemnare. Pentru că în urma plecării tale am învățat ceva – nu de moarte ar trebui să ne temem – de ea oricum nu a scăpat nimeni, ci de felul de a muri. M-ai întrebat odată seara, stând la poveste în bucătărie, oare ce simte un om când moare arzând în flăcări. Ți se părea că ar fi cea mai cruntă moarte posibilă. Acum știu că nu este. Ci una lentă și în chinuri. Cu chimioterapii repetate și cu pierderea proprietăților omenești. Până ajungi rană vie, în descompunere, intubată la toate aparatele lumii, dar nu și la cel al supraviețuirii.

Nu ți-am zis nici până în ultima zi de ce suferi, de fapt. La început, pentru că ai fi capitulat numai la aflarea diagnosticului. Iar apoi, pentru că noi am tot sperat. În minuni și în tratamente miraculoase. Apoi, pentru că nu mai îndrăzneai să ne întrebi, ca să nu ne pui în situația de a te minți. Pentru că știai răspunsul. Ce s-a produs în mintea ta atunci? Câte gânduri îl trec pe un om care

știe că moare, dar nu vorbește despre asta. Câte frici și remușcări au fost ferecate în acea privire? Te știam fire sensibilă, dar ai dat dovadă că erai mai tare decât noi toți. Ai avut puteri să ne protejezi de adevărul pe care toți îl știau, dar nimeni nu avea curaj să îl rostească. Dacă ai fi știut chinurile ce vor urma, nu sunt sigură că ai fi acceptat. Dar am încercat, oh, cât nu ne-am zbatut! Și nu am reușit, tată. Un singur lucru am înțeles că pot să îl fac pentru tine. Să

apuc să îți aduc în brațe al treilea nepot. Măcar asta am reușit, tată. De fapt, e unica ce am mai putut face pentru tine, pentru că sunt sigură, că asta te-a ținut în viață încă ceva timp. Când verdictul a fost de câteva luni de viață rămasă, iar tu ai apucat să îi auzi gânguritul – am știut că te-ai ținut. De primul firicel de soare al ultimului nepot prins în viață. Și după ce l-am născut, am alergat tot un suflet să ți-l aduc, ca să apucați să stați împreună. Ca să legați trecutul cu viitorul. Atunci când l-ai apucat de mână pe ăsta mic, ai înnodat timpul dintre ce a pornit din tine și ce va rămâne prin el. Un capăt de trăiri și un început de vise.

Am avut grijă de voi ambii. Știi că am făcut-o cât de bine am putut. Unul abia venit pe lume, și altul care simțeam cum se leagă de orice oră trăită. Unul care adăuga grame în fiecare săptămână și altul care le pierdea pe zi. Unul, căruia i se lua puful de nou-născut de pe cap, și altul, care chelea după fiecare ședință de terapie. Unul care încă nu putea vorbi, iar altul care nu mai avea ce spune. Pentru că înțelegea. Pentru că asta transmitea privirea lui profundă. Atunci când cel mic plângea

– reușeam să îl alin, atunci când te sufocai – nu reușeam să îmi găsesc liniștea. Și-mi plecam ochii. Pentru că ambii știam că te mint. Din priviri.

Astăzi, am vrut să îți cer iertare pentru acea minciună. Nespusă. Dar care m-a ajutat să supraviețuiesc pe mine, în primul rând. Sunt sigură că și pe tine. Și anume, că „totul va fi bine”.

De-ai ști cât te-au plâns copiii mei cei mai mari, ascunși în curte, pe după copaci și cât m-au certat că nu le-am zis că vei pleca. Pentru că îi mințeam și pe ei. Ca să nu sufere. Și cât îmi reproșează că i-am dus la ceilalți bunici, atunci când am văzut că tuburile se tot înmulțesc, masca de oxigen nu mai ajută, iar tu nu mai poți dormi. Da, am încercat să îți cânt ceva de leagăn, ca la ăsta micu, întinsă în pat lângă ce mai rămăsese din tine, studiindu-ți fiecare centimetru și mai ales, ochii. Pupilele decolorate. Rămăsese-i doar un zaț de om. Dar mi-ai zis doar atât – că nu are rost, oricum. Că viața e un hău. Un mare gol. A fost ultimul lucru pe care mi l-ai spus. Pentru că erai supărat, tată.

Știu. Și mai simțeam că te dureau ultimele tale celule vii, pentru că gemeai. Iar eu îi certam pe toți din jur că nu îți dau morfină!!! Niciunul dintre ei nu au avut curaj să îmi zică atunci că nu mai ai mult, iar morfina te-ar fi omorât pe loc, pentru că ți-ar fi îngreunat respirația. Iar tu nu mai aveai decât niște resturi de plămâni. Ei doar își fereau privirea de a mea, iar eu de a ta și tu de a copiilor. Mesaje nespuse, surde, dar atât de clare. Dureroasă minciuna, dar necesară tuturor. Și oricât te-am păzit zi de zi, oră de oră, minut de minut, ca pe un copilaș, ai așteptat să pleci atunci când ai rămas singur-singurel, într-un pat de spital. Pentru a ne proteja, știu. Într-o noapte de iulie, trecut de doișpe, când a sunat telefonul...

Orchestra de muzică populară *Foldor*, dirijor – Dumitru Blajinu